

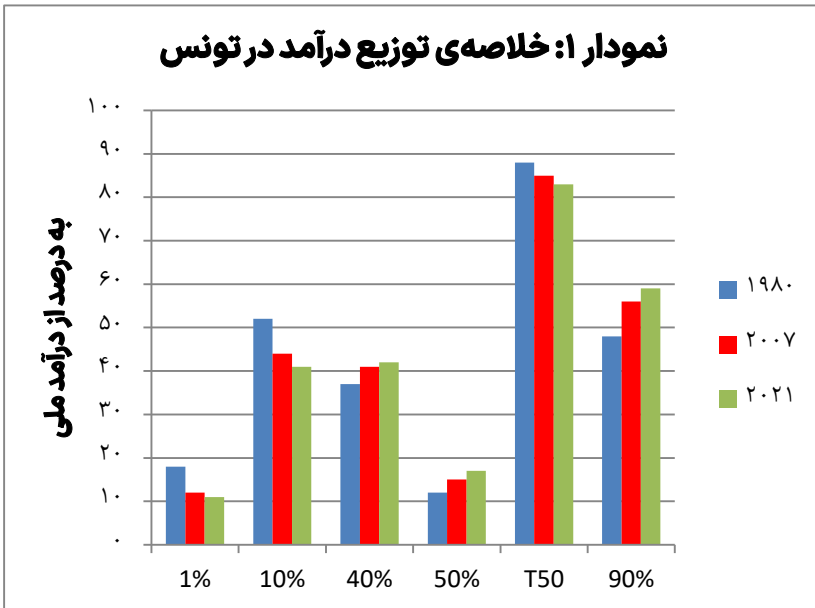
فروستان و فرادستان

(بخش پنجم: تونس)

احمد سيف

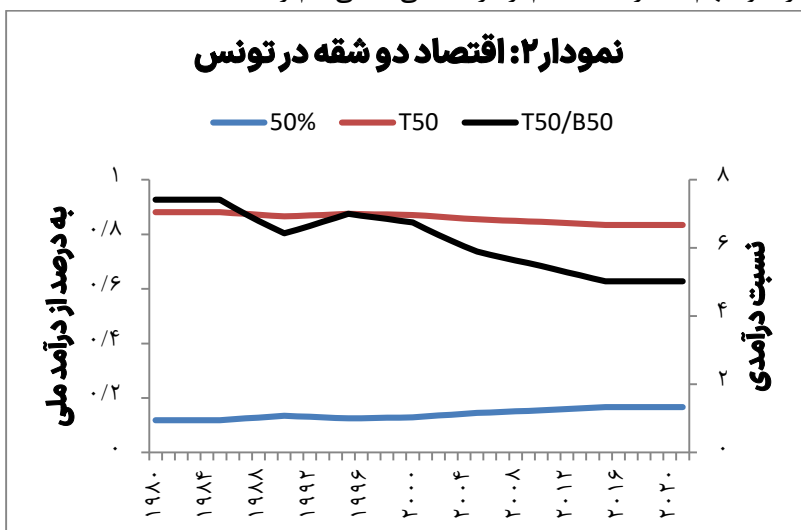

در ادامه‌ی بررسی‌هایی که درباره‌ی وضعیت توزیع درآمد در کشورهای مختلف جهان، در این یادداشت می‌خواهم اندکی درباره‌ی وضعیت توزیع درآمد در تونس بنویسم. منبع آماری من بانک اطلاعاتی نابرابری جهانی است که اطلاعاتی درباره‌ی سهم یک‌درصدی‌ها، ۱۰ درصدی‌ها و ۵۰ درصد پایینی جامعه به‌دست می‌دهد. دلیل اصلی من برای نوشتن درباره‌ی توزیع درآمد در تونس این است که در مقایسه با دیگر یادداشت‌ها، نمونه‌ای از بهبود هم ارایه بدهم. نکته‌ای که باید یادآورم بشوم این است که در میان این ۵۱ کشور وضعیت در تونس با همه‌ی کشورها تفاوت دارد. یعنی تا جایی که براساس این داده‌های آماری می‌توان قضاوت کرد وضعیت توزیع درآمد در این کشور در مقایسه با سال ۱۹۸۰ بهبود یافته است. اگرچه، ممکن است میزان بهبود چشمگیر نبوده باشد ولی واقعیت بهبود قابل کتمان کردن نیست. اولین نمودار در این یادداشت این وضعیت را نشان می‌دهد.

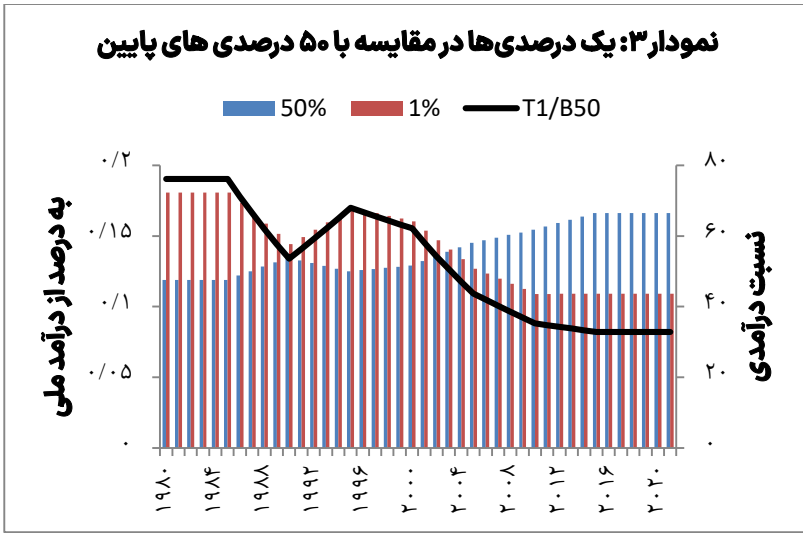
من در این نمودار سهم هریک از این گروه‌ها از درآمد ملی را در سه دوره‌ی متفاوت به دست داده‌ام. ستون آبی‌رنگ نمایان‌گر سهم در سال ۱۹۸۰ است و به همین نحو

ستون قرمز رنگ سال ۲۰۰۷ و سرانجام ستون سبز رنگ هم سال ۲۰۲۱ را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌کنید سهم یک درصدی‌ها و ۱۰ درصدی‌ها به‌طور منظم کاهش یافته و به‌عکس آنچه در دیگر جوامع شاهد بوده‌ایم سهم ۵۰ درصدی‌های پایین و ۹۰ درصدی‌ها هم روند افزایشی داشته است. سهم ۴۰ درصدی‌های میانه افزایش و سهم ۵۰ درصدی‌های بالایی جامعه هم کاهش یافته است. البته در نمودارهای دیگر پی‌آمدهای این تغییرات را به دست خواهیم داد. در نمودار دوم شاهدهی بر وجود اقتصاد دوشقه در تونس را مشاهده می‌کنید. تفاوت تونس با دیگر کشورها این است که اگرچه اقتصاد هم‌چنان دوشقه است ولی در پایان این دوره یعنی در سال ۲۰۲۱ وضع در مقایسه با سال ۱۹۸۰ اندکی بهتر است. یعنی ۵۰ درصد پایین‌اندکی بیش‌تر درآمد دارند و سهم ۵۰ درصد بالا هم از درآمد ملی اندکی کم‌تر شده است.

منحنی سیاه‌رنگ که روی محور دست راست اندازه‌گیری می‌شود نسبت درآمدی را نشان می‌دهد همان‌طور که مشاهده می‌کنید در ابتدای دوره در بالاترین میزان قرار داشته و متوسط درآمد ۵۰ درصدی‌های بالا حدود ۷,۵ برابر متوسط درآمد ۵۰ درصدی‌های پایین بود ولی در پایان دوره این نسبت به ۵ می‌رسد که هنوز اگرچه

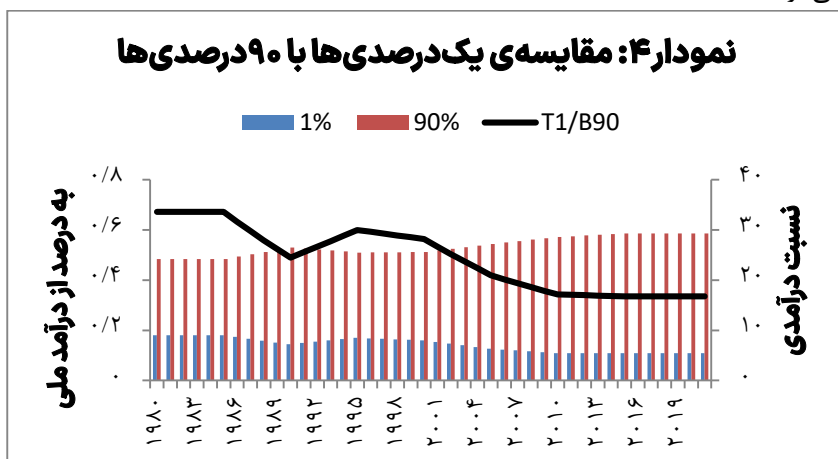
نشان دهنده وجود نابرابری است ولی در مقام مقایسه با شروع دوره اندکی وضع بهبود یافته است.

نمودار شماره ۳ با همه‌ی سادگی اطلاعات قابل توجهی ارائه می‌کند. در ابتدای دوره سهم یک‌درصدی‌ها از درآمد ملی از سهم ۵۰ درصدی‌های پایین بیش از ۵۰ درصد بیشتر بوده است، یعنی در مقابل ۱۲ درصد سهم ۵۰ درصدی‌ها یک‌درصدی‌ها ۱۸ درصد از درآمد را در اختیار داشتند. تا حدود سال ۲۰۰۳ این وضعیت ادامه داشت که سهم یک‌درصدی‌ها از سهم ۵۰ درصدی‌ها بیشتر بود، ولی پس از آن یک روند تغییر آغاز می‌شود و وقتی به پایان دوره یعنی سال ۲۰۲۱ می‌رسیم، وضعیتی که در ابتدا وجود داشت معکوس می‌شود و در سال ۲۰۲۱ سهم ۵۰ درصدی‌های پایین در واقع بیش از ۵۰ درصد از سهم یک‌درصدی‌ها بیشتر است یعنی در مقابل یک‌درصدی‌ها که سهم‌شان به ۱۱ درصد کاهش یافته است سهم ۵۰ درصدی‌ها به ۱۷ درصد افزایش یافت. نتیجه‌ی این تغییرات این که متوسط درآمد یک‌درصدی‌ها که در ابتدای دوره حدود ۷۰ برابر متوسط درآمد ۵۰ درصدی‌ها بود، منحنی سیاه‌رنگ روی محور دست

راست، در پایان دوره به ۳۳ برابر می‌رسد که اگرچه هنوز بیانگر وجود نابرابری درآمدی در تونس است ولی کاهشی بیش از ۵۰ درصد نشان می‌دهد.

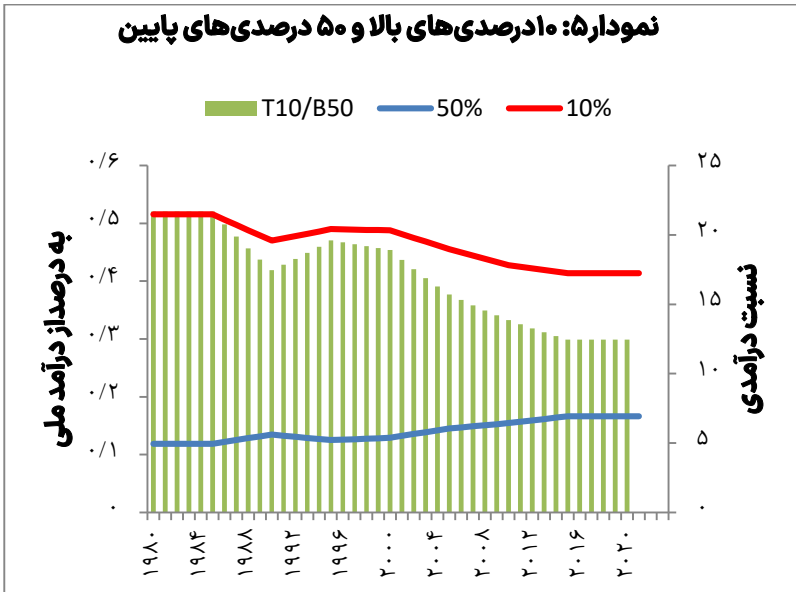
در نمودار بعدی تحولات را در پیوند با ۹۰ درصدی‌ها پی می‌گیریم. همان‌طور که مشاهده می‌کنید شاهد وضعیت مشابهی هستیم ولی با توجه به کاهش سهم یک‌درصدی‌ها از درآمد ملی در ابتدا و پایان دوره، سهم ۹۰ درصدی‌ها از درآمد ملی طول این سال‌ها افزایش یافته است. جالب این که اگرچه سهم یک‌درصدی‌ها از درآمد ملی تنها ۷ درصد کاهش یافته، ولی سهم ۹۰ درصدی‌ها در طول این سال‌ها ۱۱ درصد بیش‌تر شده است که نشان می‌دهد نه فقط یک‌درصدی‌ها بلکه ۹ درصد بعدی در میان ده درصدی‌های بالائی جامعه هم شاهد کاهشی معادل ۴ در سهم‌بری خود از درآمد ملی بوده‌اند.

نسبت درآمدی را با منحنی سیاه‌رنگ روی محور دست راست اندازه‌گیری و مشاهده می‌کنیم که در ابتدا یعنی در ۱۹۸۰ این رقم ۳۴ برابر بود که در سال ۲۰۲۱ با ۵۰ درصد کاهش به رقم ۱۷ برابر رسید.

در نمودار پایانی هم وضع ۱۰ درصدی‌های بالا و ۵۰ درصدی‌های پایین را مقایسه می‌کنیم. پیش‌تر به اشاره گفته بودیم که سهم ۱۰ درصدی‌ها از درآمد ملی تونس در

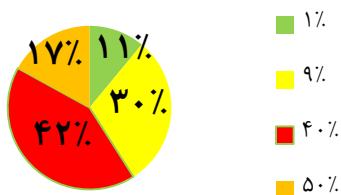
سال ۲۰۲۱ در مقایسه با سال ۱۹۸۰ حدود ۱۱ درصد کاهش یافت و اگرچه بخش اصلی این کاهش نصیب یک درصدی‌ها شد ولی ۹ درصد بقیه هم بخشی از نقصان درآمدی را تجربه کردند. در نمودار این روند افزایشی در سهم‌بری ۵۰ درصدی‌ها و کاهنده در سهم‌بری ۱۰ درصدی‌ها به‌وضوح قابل رؤیت است.

نسبت درآمدی را در این‌جا به صورت این ستون‌های سبز رنگ نشان داده‌ام که روی محور دست راست اندازه‌گیری می‌شود. مشاهده می‌کنید که در ابتدای دوره متوسط درآمد ۱۰ درصدی‌ها نزدیک به ۲۲ برابر متوسط درآمد ۵۰ درصدی‌ها بود ولی در پایان دوره، یعنی در سال ۲۰۲۱ این نسبت به ۱۲ برابر رسید. درباره‌ی تغییر در اقتصاد تونس در این سال‌ها می‌توان با استفاده از اطلاعات سایت بانک جهانی سخن گفت. جدول زیر یافته‌های آن را نشان می‌دهد که در واقع خلاصه‌ای است از آن چه در این یادداشت گفته‌ام.

سال	۱۹۸۰	۲۰۰۷	۲۰۲۱
تولید ناخالص داخلی به میلیارد دلار	۸,۷	۳۸,۹	۴۱,۶۲
سهم یک درصدی‌ها به میلیارد دلار	۱,۵۶	۴,۷	۴,۶
تغییر در تولید ناخالص داخلی به میلیارد دلار	۰	۳۰,۲	۲,۷۲
تغییر در سهم یک درصدی‌ها به میلیارد دلار		۳,۱	
سهم یک درصدی از تغییر درآمدی به درصد		۱۰ درصد	۳ درصد منفی
سهم ۵۰ درصدی‌ها به میلیارد دلار	۱,۰۴۴	۵,۸۳	۷,۰۷۵
تغییر در سهم ۵۰ درصدی‌ها به میلیارد دلار		۴,۷۹	۱,۲۴
سهم ۵۰ درصدی‌ها از تغییر درآمدی به درصد		۱۶٪	۴۶٪
متوسط درآمد یک درصدی‌ها به دلار	۲۴۷۶۲	۴۵۶۳۱	۳۸۹۸۳
متوسط درآمد پنجاه درصدی‌ها به دلار	۳۳۱	۱۱۳۲	۱۱۹۹
نسبت درآمدی بین متوسط درآمدها	۷۵	۴۰	۳۲

تونس در سال ۲۰۲۱

تونس در سال ۱۹۸۰

